CZU: 81`373.231(=135.1)″15/17″

ASPECTE SEMANTICE ȘI ETIMOLOGICE ALE PRENUMELOR FEMININE ROMÂNEȘTI DIN SEC. AL XVI-LEA – AL XVIII-LEA

Claudia CEMÂRTAN
Universitatea de Stat din Moldova
https://orcid.org/0009-0004-2655-1035

Rezumat: Prenumele purtate de doamnele și domnițele țărilor române în secolele al XVI-lea – al XVIII-lea dezvăluie un sistem antroponimic bogat, descendent, prioritar, din tradiția cultă greco-slavonă a atribuirii numelor de botez și completat cu semnificative elemente – fie lexicale, fie de structură – de origine laică sau populară, create pe teren propriu sau împrumutate de la etniile vecine. Dinamica utilizării acestor antroponime este variată: secolul al XVI-lea se caracterizează printr-o diversitate mai mare de prenume uzitate de casele domnitoare din Moldova și Țara Românească, în secolul al XVII-lea se observă o stabilizare a preferințelor pentru numele de botez creștine și cele derivate din material lexical românesc, iar sec. al XVIII-lea se arată, preponderent, tributar împrumuturilor grecești, explicabile prin instaurarea pe tronurile țărilor române a domnilor și, respectiv, a doamnelor venite din Fanar.
Cuvinte-cheie: *antroponimie, prenume feminine, origine greco-slavonă, influență slavă, tradiție cultă, doamne și domnițe române.*

Abstract: The first names worn by the ladies and young ladies of the Romanian countries in the 16th - 18th centuries reveal a rich, descending, priority anthroponymic system from the Greco-Slavonic cult tradition of assigning baptismal names and supplemented with significant elements - either lexical or of structure - of secular or popular origin, created on own land or borrowed from neighboring ethnic groups. The dynamics of the use of these anthroponyms are varied: the 16th century is characterized by a greater diversity of surnames used by the ruling houses of Moldova and Wallachia, in the 17th century a stabilization of preferences for Christian baptismal names is observed and those derived from Romanian lexical material, and sec. the 18th is shown to be mainly tributary to Greek borrowings, which can be explained by the establishment on the thrones of the Romanian countries of lords and, respectively, ladies from Fanar.
Key-words: *anthroponymy, female first name, Greco-Slavonic origin, Slavic influence, religious tradition, Romanian ladies and gentlemen.*

Într-o conferință, intitulată *Numele de botez la români*, pe care o susținea la Institutul Sud-Est European din București în data de 18 mai 1934, Nicolae Iorga, referindu-se la volumele de documente pe care le-a editat pe parcursul mai multor ani, observa cu un anumit regret: „Din documentele acestea am cules totdeauna numele caracteristic și, la sfârșitul fiecăruia din multele volume de documente pe care le-am publicat, am adaus un onomastic, care n-a fost întrebuințat până acum de nimeni [...]. M-am gândit că întrebuințarea acestui material, pentru a explica nume care nu se înțeleg de obiceiu, pentru a găsi ceea ce se ascunde supt unele din aceste nume, pentru a fixa chiar perioade deosebite în ce privește numele, nu ar fi un lucru cu desăvârșire fără folos...” [1, 4-5]. Se pare că „reprosul” marelui istoric i-a impresionat pe cercetătorii de mai târziu, dovadă fiind numărul semnificativ de studii ce vizează antroponimia românească, abordată din perspectivă sincronică, diacronică, dar și geografică, și a căror trecere în revistă a fost realizată de mai mulți lingviști, printre care de Ruxandra Lambru [2] sau de Sorin S.

Vișovan, care preciza, de altfel, că „interesul tot mai manifest față de studiul numelor de persoane vechi şi actuale la diferite popoare, precum și abordarea unui volum mare de probleme de ordin teoretic nu sunt chestiuni întâmplătoare, ci sunt cerute de necesități practice și socioistorice, de conștientizarea importanței pe care o are onomastica pentru lingvistică și pentru științele umaniste în general” [3, 147].

Întregul ansamblu al prenumelor feminine colectate pentru acest studiu dezvăluie un sistem antroponimic bogat, descendent, prioritar, din tradiția cultă greco-slavonă a atribuirii numelor de botez, dar completat și cu destule elemente – fie lexicale, fie de structură – de sorginte populară. Astfel, pe lângă prenumele de origine calendaristică, de tipul *Maria, Anastasia, Elizaveta, Ana*, răspândite atât cronologic, cât și geografic, ele circulând în spațiul european în toată perioada creștinismului, se atestă și altele cu o conotație culturală laică (*Elena, Casandra, Dafina, Despina, Margareta*) sau cu o coloratură oarecum locală (*Bălașa, Păuna*). Inventarul acestor prenume se pretează, în linii mari, clasificării propuse de N. Constantinescu referitoare la toate numele de persoană, acesta delimitându-le în două grupuri mari: „1) *creștine* sau hagiografice (calendaristice-c rtur rești), împreun cu derivatele lor populare, dintre care unele sunt împrumutate de la vecini, altele create de români, inclusiv numele privitoare la cult; 2) *laice*, în care intr : nume de creație popular , nume împrumutate de la vecini și câteva luate din c rți poporane. Înglobam aici ins destul de multe nume, stranii în genere, enigmatice ca sens și ca origine [4, XLIII].

Întrucât aria prenumelor românești din epoca vizat în titlul acestui demers este vast și bogat în reprezent ri, ne vom limita la numele purtate de doamnele și domnițele Moldovei și Țării Românești. Referindu-ne la acestea, trebuie s remarc m – oricât ar p rea de neobișnuit – o diversitate mai mare pentru secolul al XVI-lea, în secolul al XVII-lea constat m o oarecare „stabilizare”, familiile domnitoare uzitând, preponderent, de nume calendaristice culte – originale sau adaptate dup structura limbii române, iar secolul al XVIII-lea se caracterizeaz prin p trunderea și r spândirea mai evident a numelor de origine greac – probabil, datorate și domniilor fanariote –, unele nesemnalate în limba român pân la aceast epoc . Aceast stare de lucruri confirm judicioasa observație a cercet toarei I. Condrea privind faptul c „pe parcursul timpului, în sistemul prenumelor au loc schimb ri frecvente, determinate de o serie de factori de natur sociocultural , confesional , de anumite tradiții, mentalit ți, de mod șa.” [5, 121].

Printre prenumele cu cea mai larg utilizare în familiile domnești se înscrie numele ***Maria***, atestat abundent în toate cele trei secole studiate. Fiind cel mai cunoscut și mai frecvent dintre prenumele feminine, comune unui mare num r de popoare și limbi, el își are originea într-un str vechi nume biblic, utilizat pe larg în Sfânta Scriptur . Este numele cu cea mai controversat etimologie, cercet torii înclinând s -l considere descendent din ebr. *Maryam* sau *Miryam*, care, la rândul s u, ar avea la baz un nume afectiv de origine egiptean , format din radicalul *mri* „iubit, drag” și sufixul ebraic *-am* [6, 92]. Chr. Ionescu semnaleaz existența a circa 60 de soluții etimologice, propuse de cercet tori de-a lungul mai multor secole, cei mai mulți pledând pentru originea ebraic sau cea egiptean a numelui. Astfel, în *Noul Testament*, redactat în greac , – acesta fiind unul din principalii intermediari prin care prenumele s-a r spândit în alte limbi europene – el apare în forma *Mariám*, indeclinabilă și mai frecventă, dar și ca *María* (Gen. *Marias*), mai rară. Luând în considerare faptul că în *Septuaginta* forma atestată este *Maríam* și că același tratament este propriu arabilor, sirienilor și etiopienilor, unii lingviști cred că forma inițială ebraică era *Maryam* [7, 201]. Dată fiind celebritatea numelui Maria în tot spațiul

european (și nu numai), este firească frecvența acestuia și printre preferințele familiilor domnitoare din țările române de a-l acorda odraslelor lor, așa încât e „în top” detașat față de alte opțiuni pe parcursul celor trei secole la care ne referim, atestându-se de la mama și cele două soții ale lui Ștefan cel Mare (*Maria-Oltea* și *Maria de Mangop* sau *Maria-Voichița*) până la fiica lui Dimitrie Cantemir și odraslele sau soțiile domnilor fanarioți (*Maria Scarlatos*, fiica lui Nicolae Mavrocordat; *Maria Balș*, fiica lui Constantin Mavrocordat; *Maria Rosetti*, soția lui Ioan vodă Mavrocordat). Aceeași abundență de utilizare este atestată și pentru frecvența numelui respectiv la alte categorii sociale [8]. Chiar dacă forma dominantă în atribuirea acestui nume este cea „oficială” – *Maria*, dată fiind și „poziția” oficială a purtătoarelor lor, întâlnim și unele variante diminutive: *Marușca* (prima soție a lui Ștefan cel Mare, până la domnie, mama lui Alexăndrel), *Marica* (soția lui Constantin Brâncoveanu, deși unele surse o înregistrează cu numele Maria), *Mărioara* (fiica lui Mihai Suțu).

Tot de origine biblică este considerat și un alt prenume, utilizat pe larg în botezul doamnelor și domnițelor române, - ***Ana***, descendent din ebr. *Hannah* și purtat de mai multe personaje biblice. Specialiștii îl apropie de vb. *hartan* „a avea milă, a binevoi" (prezent și în alte nume de aceeași origine), divergență de păreri existând numai în ceea ce privește forma originară a numelui. În mod curent, se consideră că *Hannăh* provine dintr-un substantiv cu sensul „milă, bunăvoință", dar Chr. Ionescu este de părere că, dat fiind specificul vechii onomastici biblice, este preferabilă o altă interpretare, care include numele în discuție în familia teoforicelor frazeologice: *Hannăh* ar fi deci o abreviere, prin eliminarea numelui divinității, dintr-o frază verbală, care însemna „Iahve a avut milă, Iahve s-a îndurat" (și i-a dăruit, potrivit textului biblic, *Anei* un fiu) [7, 36]. Redat în greacă și în latină în forma *Ana*, numele se răspândește în Europa odată cu creștinismul, datorită, mai ales, cultului dedicat mamei Fecioarei Maria. În uzul familiilor domnitoare din Moldova și Țara Românească, pe lângă varianta cultă *Ana* (cu care a fost numită, de exemplu, fiica lui Ieremia Movilă, soția lui Constantin Cantemir, fiica lui Antioh Cantemir, dezmierdată și *Anița*, sau a doua soție a lui Mihai Racoviță), mai atestăm și unele forme hipocoristice: *Anca* (fiica lui Mircea Ciobanul, soția lui Vlad cel Tânăr, fiica lui Alexandru Nicolae vodă ș.a.), *Ancuța* (fiica lui Constantin Brâncoveanul sau a lui Radu Șerban).

Un alt prenume din categoria celor „preferate” de casele domnitoare din Moldova și Țara Românească, dar și dintre cele mai frecvente și mai răspândite în onomastica europeană, este ***Elena***, prezent în calendarul creștin și ascendent într-un vechi nume personal grecesc – *Helene* (Ἑλένη). Originea și semnificația lui inițială rămân incerte: a fost emisă ipoteza că s-ar fi format chiar în interiorul limbii grecești, unde este atestat în vechile inscripții sub forma *Velena*, și este pus în relație cu substantivele *heléne* „torță, făclie” și *héle/héile* „strălucirea Soarelui, căldura Soarelui”, numele aparținând radicalului indo-european **swel-*, care desemnează Soarele ca izvor al luminii, căldurii și vieții, *Heléne* fiind, probabil, o veche divinitate a luminii [7, 120]. Prenumele *Elena* se bucura de popularitate la români în epoca studiată și în cea premergătoare, dar și următoare, acest nume fiind purtat de un șir de doamne și domnițe moldovence și muntence: fiica lui Ștefan cel Mare, soția lui Petru Rareș, fiica lui Iancu Sasul, soția lui Petru Șchiopul și multe altele. Ca și în cazul prenumelor *Maria* sau *Ana*, atestăm și unele variante hipocoristice sau chiar populare: *Elina* (soția lui Matei Basarab, doamna, dar și fiica lui Radu Șerban), *Elenca*/*Ilinca* (domnițele lui Constantin Brâncoveanul, fiica lui Radu vodă Șerban, fiica lui Șerban Cantacuzino), dar și *Ileana* (fiica lui Constantin Duca, căsătorită cu Nicolae Costin, cronicarul).

În seria numelor culte, răspândite printre doamnele și domnițele noastre, se înscrie și ***Ecaterina***. Originea și semnificația numelui rămân încă nesigure. Se afirmă că popularitatea lui în onomasticonul creștin se datorează cultului unei fecioare martire din Alexandria, decapitată în anul 307, al cărei nume apare în izvoarele grecești sub forma neașteptată *Aikaterine*, poate pentru că, în acea perioadă, diftongul *ai* se reduce la *e* [7, 116]. N.A.Constantinescu îl interpretează ca descendent din acest *Αἰκατερίνα*, socotit ca feminin de la *Ἑκάτερος* sau *Ἕκατος* „care lovește de departe”, fiind atributul lui Apollo, sau ca derivat din *Ἑκάτη,* zeiță a Infernului [4, 124]. Oricum, opțiunea domnițelor române pentru acest prenume se datorează, mai degrabă, conotației sale creștine decât explicației etimologice. Pe lângă forma cultă a acestuia, *Ecaterina*, purtat de doamnele lui Antioh Cantemir, Constantin Mavrocordat, Gheorghe Ghica sau de domnițele lui Ieremia Movilă și Mihai Racoviță, înregistrăm și unele variante de formă populară – *Cătălina* (doamna lui Radu cel Mare) sau *Catrina* (utilizat de soția lui Antioh Cantemir, pe lângă cel oficial de *Ecaterina*). Semnificația creștină a acestui nume se vădește și în faptul că, deseori, el era acordat prin botez doamnelor străine ale domnitorilor noștri, ca în cazul celei de-a doua soții a lui Vasile Lupu, *Ecaterina Cercheza*.

Trebuie să remarcăm că mariajele cu doamne străine era o realitate destul de răspândită în țările române. În cazul căsătoriilor cu soții catolice (ca în situația lui Alexandru cel Bun, de exemplu, care a avut două soții catolice – *Margareta* și *Ryngalla*), exista, de obicei, o motivație politică, fiind prezente aici și intențiile papalității de a converti pe voievozii respectivi la catolicism, însă în familia domnească cele două confesiuni – catolică și ortodoxă – puteau conviețui ani de zile, pe când în cazul căsătoriei cu soții necreștine, posibilitatea acestui compromis nu exista, soțiile fiind nevoite să urmeze confesiunea domnului – cea creștin-ortodoxă [9, 92]: înaintea cununiei religioase (uneori chiar în aceeași zi) se impunea, în mod clar, botezul ortodox. De aici vin și supranumele: *Ecaterina Cercheza* – pentru a doua soție a lui Vasile Lupu, *Irina Botezata* – pentru a doua soție a lui Petru Șchiopul, *Maria* – pentru cea de-a treia, numită anterior *Rada*.

În afară de aceasta, în sec. al XVI-lea – al XVII-lea, de cele mai multe ori, soțiile (inclusiv cele autohtone) aduceau, la căsătorie, în zestrea lor, prin dreptul de sânge, aspirația legitimă la tron, iar prin rudele lor, numeroase și puternice, ofereau și garanția reală a dobândirii și păstrării tronului. Mariajele cu soții necreștine, mai ales circaziene, reprezentau, pentru domnii în cauză, a doua sau a treia căsătorie, când ei erau bine instalați în tronurile lor, prin aceasta se explică și diferențele mari de vârstă, domnii având, de cele mai multe ori, cam dublul anilor frumoaselor lor soții [9, 93].

Pe lângă aceste nume cu o vădită conotație creștină, atestăm și un șir de antroponime de origine laică, create pe teren propriu sau împrumutate din onomasticoanele popoarelor vecine.

În acest sens, un nume cu o circulație semnificativ în perioada vizat – atât în Moldova, cât și în Țara Românească –, pe care îl sesiz m, de obicei, cu o „coloratur ” local , este ***Ruxanda/Ruxandra*** (purtat, între altele, de fiica lui Petru Rareș devenit soție lui Alexandru L pușneanul, fiica lui Neagoe Basarab, fiica lui Vasile Lupu, soția și fiica lui Constantin Cantemir etc.), fiind, de fapt, un derivat din *Roxana*, pe care îl atest m la noi în sec. al XVIII-lea, aparținând fiicei domnitorului Mihai Racoviț . *Roxana* este un nume augural grecesc, de origine persan , pe care cercet torii îl pun în relație cu cel al soției lui Alexandru cel Mare *Roxane* (*Ρωξάνη* „strălucitoare”). Însă prezența acestui nume în forma lui cultă este atestată la noi mai târziu, abia începând cu secolul al XVIII-lea, pe când foarte popularul și frecventul – chiar și

printre domnițe – nume *Ruxanda/Ruxandra* este considerat rezultatul unei simbioze între numele ***Rox****(ana)* și *(Alex)****andru***, cele două personaje ale „Alexandriei”, carte populară de largă circulație în cultura noastră din această epocă [7, 247].

Un sonor și frumos prenume, purtat de mai multe doamne și domnițe ale celor două țări române, este ***Smaranda***, pe care cercetătorii îl interpretează ca un derivat din gr. *Smarágde*, atestat la începutul epocii creștine, frecvența lui însă explicând-o prin strânsa legătură cu substantivul comun *smarágdos* „smarald” și prin claritatea semnificației lui, dată fiind preferința pentru nume feminine care evocă flori sau pietre prețioase. Printre domnițele române întâlnim și purtătoare ale acestei forme originare – *Smaragda*, așa numindu-se a doua soție a lui Gheorghe Ghica, fiica lui Alexandru Moruzi sau alte domnițe, descendente fie din părinți greci (domnitorii fanarioți), fie albanezi (Gheorghe Ghica), și deci venind cu aceste nume din patria lor grecească. Majoritatea utilizărilor acestui nume este sub forma *Smaranda*, aparținând, spre exemplu, fiicei lui Constantin Brâncoveanu sau a lui Dimitrie Cantemir, primei soții a lui Constantin Mavrocordat sau celei de-a treia soții a lui Nicolae Mavrocordat.

Tot în asemănarea cu o piatră prețioasă își are originea un alt prenume românesc – ***Bălașa***, derivat din substantivul *bălaș*, ce desemnează „o varietate de rubin de culoare roșu-deschis, spre portocaliu”. Este atestat numele în sec. al XVII-lea, avându-le ca purtătoare pe fiica lui Constantin Brâncoveanu, fiica lui Șerban Cantacuzino sau soția lui Constantin Șerban și cea a lui Ștefan Brâncoveanu, fiul lui Constantin.

Un șir de nume, purtate de doamnele și domnițele Moldovei sau Munteniei, sunt de origine slavă, printre acestea înregistrându-se: *Stana/Stanca, Chiajna, Voica, Neaga/Neacșa, Nedelea, Slava, Dobra* ș.a.

În opinia unor cercetători [10, 38], influența slavă în antroponimia românească se manifestă în „etape istorice distincte, ale căror rezultate sunt adesea confundate: a) împrumutul vechi de forme onomastice laice; b) acțiunea slavonei bisericești asupra numelor creștine greco-latine și greco-bizantine; c) importul direct (neoslav) de nume de persoană aparținând sistemelor onomastice învecinate: bulgar, sârbo-croat, ucrainean. Antroponimele românești de proveniență slavă sunt dificil de departajat în această triplă perspectivă etimologică” [10, 40].

Majoritatea prenumelor feminine de origine slavă reprezintă o variantă flexionară a prenumelui respectiv masculin: *Stana* < *Stan, Voica* < *Voicu, Neaga* < *Neagu, Dobra* < *Dobre* etc. De cele mai multe ori, purtătoarele acestor nume se află în diferite grade de rudenie cu descendenți din familii de origine bulgară, sârbă, ucraineană etc.

De exemplu, numele ***Chiajna***, atestat în sec. al XV-lea și al XVI-lea (fiica lui Alexandru cel Bun, cea a lui Petru Rareș sau a lui Iancu Sasul), este pus în relație cu radicalul slav *knez*, având ca variante *Cneaghină*, *Cneajnă* [4, 310]. ***Stana/Stanca*** provine din sl. *stan* „a sta (în sus), a se ridica”, acest prenume circulând, mai ales, în Țara Românească (fiica lui Neagoe Basarab, mama și soția lui Mihai Viteazul, fiica lui Constantin Brâncoveanul). ***Neaga/Neacșa*** are la origine substantivul comun *нѣга* „alintare” și se atestă la casele domnitoare române încă în secolul al XV-lea (așa se numea a doua soție a lui Alexandru cel Bun, deși unii cărturari o numesc *Ana*, precum și doamna lui Mihnea vodă). ***Voica*** și diminutivul ***Voichița*** este un prenume vechi și frecvent la români. Conform opiniei lui Chr. Ionescu, el „aparține categoriei numelor necalendaristice, împrumutate de la slavi într-o perioadă destul de veche. Din punctul de vedere al formației, pe teren sud-slav (bg., scr.), *Voiko* și femininul *Voika* sunt derivate din tema onomastică *Voi-*, întâlnită în compuse de tipul *Voimir, Voislav, Borivoie*. Ca semnificație, *Voi-*

este apropiat de substantivul *voi* „luptător”, dar mai sunt posibile și alte interpretări” [7, 291]. În casele domnitoare române, acest nume a fost purtat de fiica lui Iancu Sasul, de soția lui Mihnea, dar și ca al doilea nume al ultimei soții a lui Ștefan cel Mare – *Maria-Voichița*.

Secolul al XVIII-lea, după cum se știe, este marcat în țările române de domniile fanariote. Domnii care erau instalați în scaunul Moldovei sau al Țării Românești veneau cu soțiile care-și trăgeau obârșia, de regulă, din familii de greci, aflate printre turci, de unde și numele lor, dar și ale fiicelor lor, aveau formele mai apropiate de cele de origine: ***Zoe*** (soția lui Gheorghe II Ghica sau a lui Alexandru Moruzi), ***Sultana*** (fiica lui Nicolae Mavrocordat sau a lui Constantin Moruzi), ***Ralu*** (soția lui Ioan Teodor Calimachi sau a lui Manoli Giani Ruset), ***Pulcheria*** (a doua soție a lui Nicolae Mavrocordat). Prenumele de origine greacă nu erau o inovație pentru spațiul românesc, așa cum s-a văzut din analiza anterioară, doar că majoritatea lor aparțin onomasticonului creștin-ortodox de expresie greco-slavonă și sunt – ca formă fonetică și structură morfologică – eterogene. Formele cărturărești (culte), preluate din textele religioase slavone, se întrepătrund cu cele populare, venite din limbile învecinate (pe de o parte, bulgara și sârba, pe de alta, ucraineana).

Deși registrul numelor doamnelor și domnițelor noastre din epoca de tranziție a limbii române spre modernitate nu a fost, nici pe departe, epuizat, cele urmărite până aici ne pot servi ca temei pentru a conchide că întregul ansamblu al numelor de persoană prezentate *supra* reflectă un sistem antroponimic bine dezvoltat, constituit atât din nume de botez creștine, cât și din diverse împrumuturi din regiunile limitrofe sau creații autohtone, bogat în elemente formative, cu numeroase particularități proprii, adaptate la structura limbii române din perioada istorică vizată.

BIBLIOGRAFIE

1. IORGA, N. Numele de botez la români / Conferință la Institutul Sud-Est European la 18 mai 1934. [online]. București, 1934. 17 p. [citat: 13.10.2024]. Disponibil: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d4/Nicolae_Iorga_-_Numele_de_botez_la_rom%C3%A2ni_-_conferin%C8%9B%C4%83_%C8%9Binut%C4%83_la_Institutul_Sud-Est_European_la_18_maiu_1934.pdf
2. LAMBRU, R. Antroponimie subiectivă. Scurt istoric al cercetărilor privind numele de persoană din vechile documente românești. În: Romanoslavica, XLI, [online]. București, 2006. p.147-159. [citat: 13.10.2024]. Disponibil: https://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/A24316
3. VIȘOVAN, S. Din istoricul preocupărilor de antroponimie în lingvistica românească (I). În: Buletin științific, fascicula Filologie, seria A, vol. XX, [online]. Baia Mare, 2011. p.143-164. [citat: 13.10.2024]. Disponibil: https://bslr.ubm.ro/files/2011/12.BSLR-XX-Visovan.pdf
4. CONSTANTINESCU, N. Dicționar onomastic romînesc, [online]. București: Editura RPR, 1963. [citat: 23.10.2024]. Disponibil: https://www.academia.edu/58218490/N_A_Constantinescu_Dic%C5%A3ionar_onomastic_rom%C3%A2nesc_1963_

5. CONDREA, I. Lexicul antroponimic actual: aspecte și forme locale. În: Limba Română (Ch.), 2020, nr.6(260), pp. 119-129. [online]. [citat: 23.10.2024]. Disponibil: https://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=3949
6. PETRACHE, T. Dicționar de nume. [online]. Iași: Doxologia, 2015, 314 p. [citat: 13.10.2024]. Disponibil: https://pdfcoffee.com/tatiana-petrache-dictionar-de-nume-pdf-pdf-free.html
7. IONESCU, Chr. Mică enciclopedie onomastică. Chișinău: Știința, 1993, 335 p.
8. REGUȘ, A., REGUȘ, C. Nume de femei în vechi acte istorice (sec.XIV-XVI). [online]. București: Mustang, 1999. 231 p. ISBN 9739824269. [citat: 13.10.2024]. Disponibil: https://bibl-dlr.solirom.ro/baza-extra/REGUS%20%28A.%29,%20REGUS%20%28C.%29,%20Nume%20de%20femei%20in%20vechi%20acte%20istorice%20%28sec.%20XIV-XVI%29%20%281999%29/REGUS%20%28A.%29,%20REGUS%20%28C.%29,%20Nume%20de%20femei%20in%20vechi%20acte%20istorice%20%28sec.%20XIV-XVI%29%20%281999%29.pdf
9. IFTIMI, S. Un model cultural oriental: soțiile circaziene ale domnitorilor români (sec. XVI-XVII). În: Cercetări istorice, XVII/2, [online]. Iași, 1998, pp.83-94. [citat: 13.10.2024]. Disponibil: file:///C:/Users/User/Downloads/017-2-Cercetari-istorice-Muzeul-Istorie-Moldovei-Iasi-1998_084%20(1).pdf
10. TOMESCU, D. Numele de persoană la români. Perspectivă istorică. [online]. București: Univers enciclopedic, 2001. 161 p. [citat: 13.10.2024]. Disponibil: https://bibl-dlr.solirom.ro/baza-extra/DOMNITA%20TOMESCU,%20Numele%20de%20persoana%20la%20romani%20%282001%29/DOMNITA%20TOMESCU,%20Numele%20de%20persoana%20la%20romani%20%282001%29.pdf